

Keski-Pohjanmaan yrittäjyyden tulevaisuuskuvat ja osaamistarpeet 2035

Hankkeen tulevaisuusprosessi ja tulokset

Kaisa-Maria Suomalainen, Hanna Lakkala & Johanna Ollila

Tulevaisuustyön tavoite?

- Tavoitteena oli luoda **vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia** Keski-Pohjanmaan yrittäjyydestä vuoteen 2035
- Tunnistaa tulevaisuuden yrittäjyydelle **keskeisiä osaamisia**
- Kannustaa huomaamaan muuttuvat osaamistarpeet
 - Yrittäjyydelle ja osaamisille on aina kysyntää, mutta osaamisen ja yrittäjyyden muodot voivat vaihdella
- Antaa eväitä tulevaisuustyön jatkolle – tulevaisuuskuvat ja osaamistarpeet käyttöön eri sidosryhmille myös jatkossa

Prosessi

**Ennakointi-
prosessin
käynnistys
6.6.**

Johdatus prosessiin
ja tulevaisuustyön
käynnistäminen
Innostu
ennakoinnista -
foorumissa

**Toiminta-
ympäristön
luotaus
5.9.**

Tunnistettiin yrittäjien
arkeen
ja liiketoimintaan
vaikuttavia
muutosvoimia

**Mahdolliset
tulevaisuudet –
tulevaisuus-
kuvat
3.10.**

Laadittiin tulevai-
suuskuvia
yrittäjyyden
tulevaisuudesta
vuonna 2035

**Osaamisten
tunnistaminen
24.10.**

Hyödynnettiin
yhdessä laadittuja
tulevaisuuskuvia
ydinosaamisten
sanoittamisessa ja
tunnistamisessa

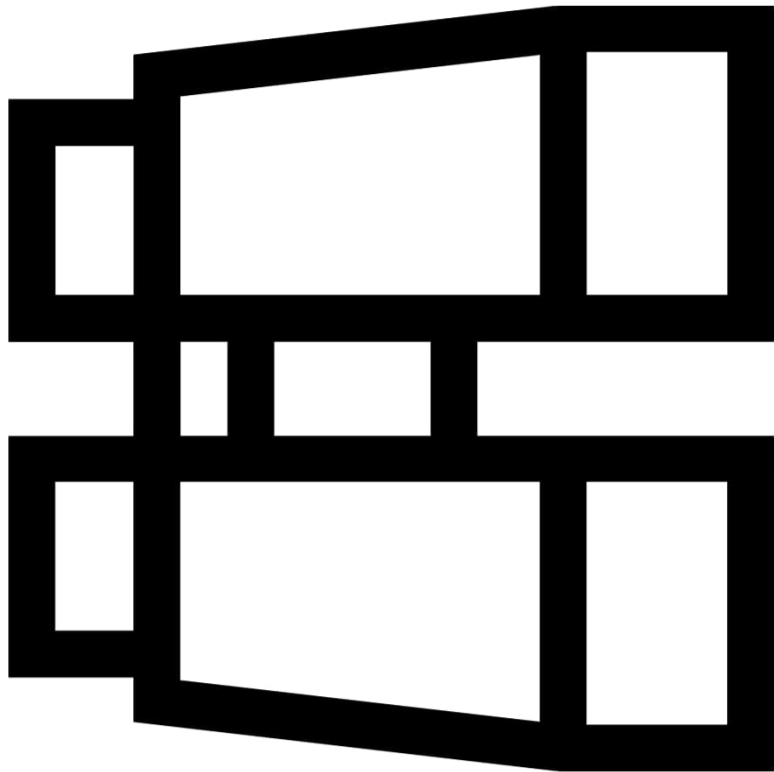
**Tulosten
julkistaminen
16.11.**

Tulosten julkistus
Älykkäämpi
ennakointi -
foorumissa

**TURUN
YLIOPISTO**

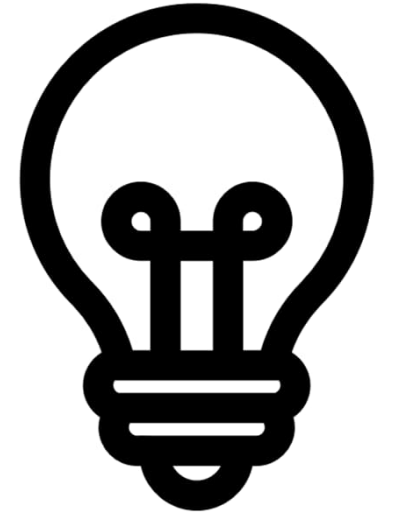
Mitä tulevaisuuskuvat ovat?

- Tulevaisuuskuvat ovat **vaihtoehtoisia mutta uskottavia kuvauksia tulevaisuudesta.**
- Mikään niistä yksistään ei ennusta millainen tulevaisuudesta varmuudella tulee, mutta ne yhdessä **avaavat ajatusta mahdollisista tulevaisuuksista.**
- **Todennäköisesti tulevaisuus on eri tulevaisuuskuvien summa.**

Miten?

- Tulevaisuuskuvat syntyivät kolmessa työpajassa osallistavan ennakointiprosessin tuloksena syys-lokakuun 2023 aikana.
- Työpajoissa hyödynnettiin ennakoinnin ja tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä.
 - Toimintaympäristön skannaus
 - Tulevaisuutta koskevat perususkomukset
 - Tulevaisuuskuvat tulevaisuustaulukkomenetelmällä
 - Tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistaminen tulevaisuuden yrittäjäpersoonien avulla

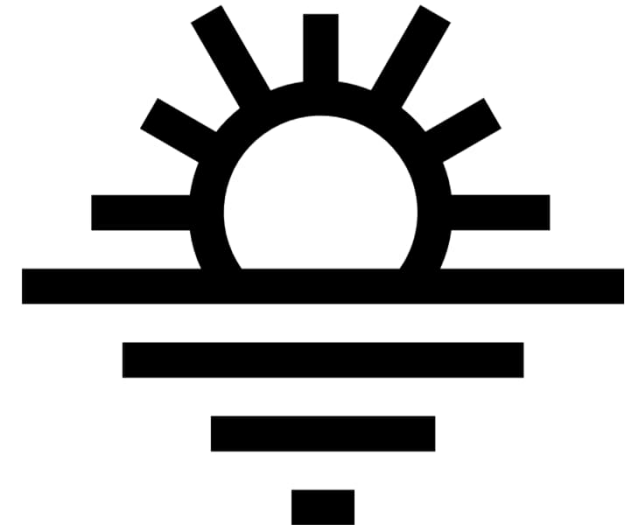
Miten?

- Osallistujina olivat Keski-Pohjanmaan yrittäjiä, yritysten parissa toimivia tahoja sekä oppilaitoksia.
- Etätyöskentelyssä hyödynnettiin Zoom- ja Miro-työkaluja yhteisen työskentelyn alustana.

Työpaja 1: Toimintaympäristön luotaus

Toimintaympäristön luotaus

- Tunnistettiin keskeisiä muutostekijöitä, jotka vaikuttavat yrittäjyyteen yleisesti tai yrittäjyyteen ja yrittäjyyden toimintaympäristöön spesifisti Keski-Pohjanmaalla
- Muutostekijät ovat tulevaisuussignaalia: **megatrendejä, trendejä, heikkoja signaaleja, villejä kortteja**
- Tiivistettiin muutostekijöistä muuttujia tulevaisuustaulukoon PESTEV-kehikkoa hyödyntäen

Megatrendi

- Kehityksen suuri aalto tai linja
- Ilmiöiden tunnistettava ja historian omaava kokonaisuus, vaikuttaa pitkäkestoisesti yhteiskunnan eri osa-alueisiin
- Megatrendi on laaja kokonaisuus, joka sisältää useita erilaisia ja jopa toisilleen vastakkaisia alailmiöitä ja tapahtumaketjuja. Silti niistä muodostuvalla kokonaisuudella voidaan nähdä oma kehityssuunta
- Esim. <http://www.trendone.com/en/trend-universe/mega-trends.html>

Trendi

- Suuntaus, kehityssuunta
- Pitkän ajanjakson kuluessa tapahtuva tarkasteltavan ilmiön yleinen kehityssuunta
- Trendi kertoo mihin suuntaan asiat tällä hetkellä muuttuvat

Heikko signaali

- Sellainen ilmiö, tapahtuma tai tiedonmurunen, joka ei välttämättä tapahtuessaan vaikuta tärkeältä tai ole laaja, mutta jolla on tulevaisuuden muodostumisen kannalta merkitystä.
- Jotain uutta, erilaista, ristiriidassa olemassa olevan järjestyksen tai mallin kanssa

Villi kortti (Wild card)

- Yllättävästi ilmaantuva olennainen muutostekijä, joka muuttaa tapahtumisen kehityskulun epävarmaksi
- Pieni todennäköisyys, merkittävät seuraukset, joilla on pitkälle ulottuvia vaikutuksia
- Käytössä myös termi musta joutsen (Black swan)
- Villejä kortteja?

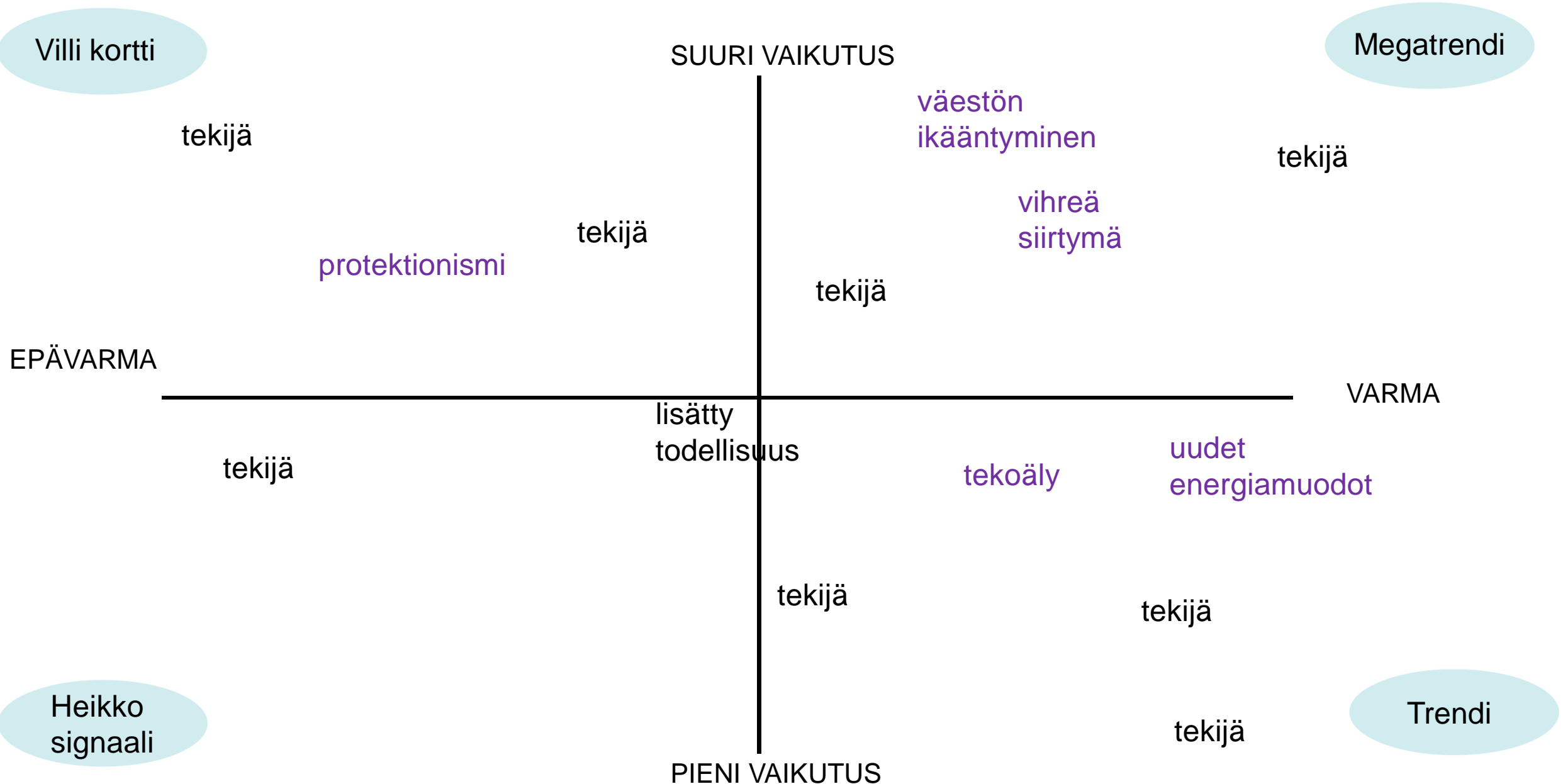
Lähteitä

- John Peterson 1997: Out of the Blue
- Nassim Taleb 2007: The Black Swan

Yrittäjyyden tulevaisuuksiin liittyvät peruskomukset

Mikä muuttuu vuoteen 2035 mennessä?	Mikä pysyy ennallaan vuoteen 2035 mennessä?
Kansainvälisyys	Maaseutu: alkutuotanto
Vastuullisuus	Saavutettavuus: satamalogistiikka, vr
Kasvu teollisuuden myötä	Perusteollisuus
Teknologia ja tekoäly	Perustarpeet
Lokalisuus, paikalliset palvelut vs globaali tavaranmyynti	Mikro- ja pk-yritysten määrä ja suhde pysyy ennallaan
Palkkatyön osuus vähenee, pienyrittäjyys kasvaa	

Yrittäjyyden tulevaisuus Keski-Pohjanmaalla 2035:

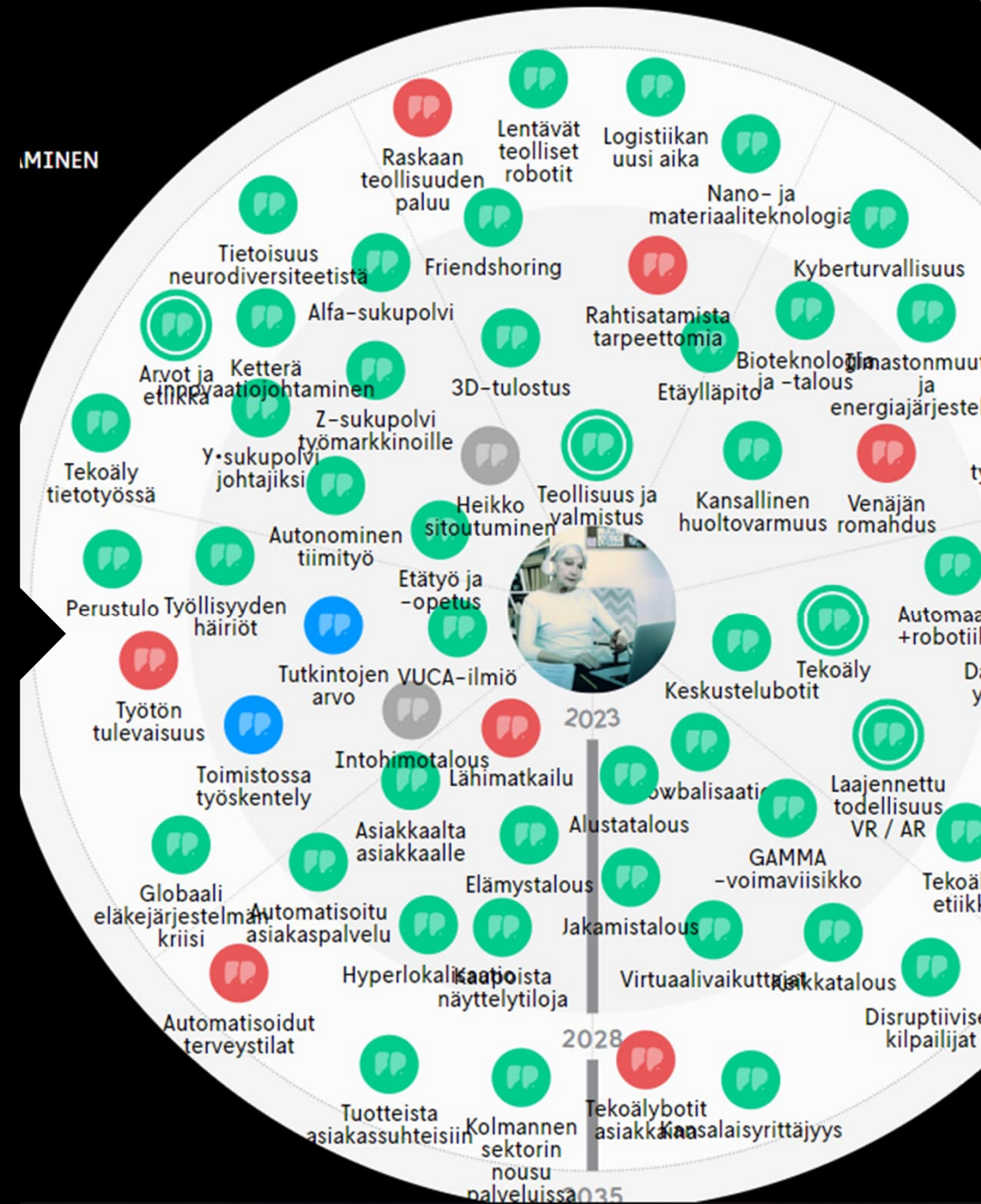

Futures Platform

Nelikentän täydentäminen Futures Platformin signaalikartan avulla

<https://go2.futuresplatform.com/fp-radar-visit/3dadce70-203d-4b75-b92d-6ef59a825023>

MINEN

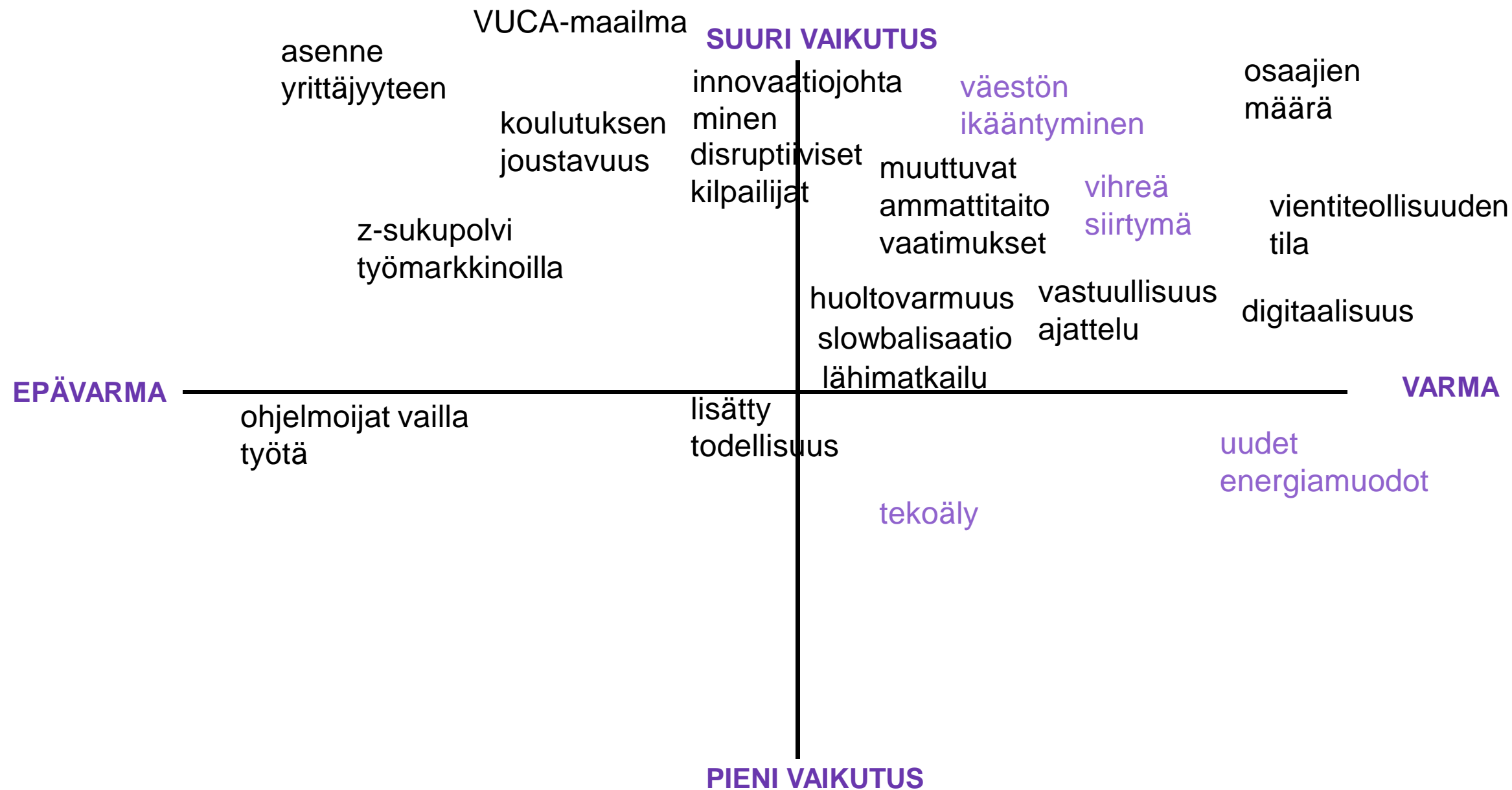

Nelikenttä – tuloksia

Kuva: Eeva Huotari

Nelikenttä – tuloksia

	MUUTTUJA	ÄÄNET
POLIITTISET	Ukrainan sodan vaikutus tuontiin, vientiin, kauppasuhteisiin Työvoimapolitiikka (Väestön ikääntyminen → työvoimatarve → globaalius Työperäinen maahanmuutto	0 9 4
TALOUDELLISET	Teknolohiateollisuuden kasvu K-P alueella kestävä talous Energian hinta	5 1 2
YHTEISKUNNALLISET/ SOSIAALISET	Väestön ikääntyminen → työvoimatarve → globaalius Yrittäjyyden tukeminen/asenne yrittäjyyteen Huoltovarmuusalue Eriarvoistuminen	8 8 2 6
TEKNOLOGISET	Digitalisaatio - uhka ja mahdollisuus Tekoälyn hyödyntäminen Vihreä siirtymä	2 0 1
EKOLOGISET	Ilmaston muutos maatalouteen Vieraslajien vaikutus Sääilmiöiden vaikutus maatalouteen	2 3 4 (2+4=6)
ARVOT	Yksilöllisyys tärkeämpää kuin yhteisöllisyys, työmoraalin muutos Yksilöllinen vaikutus valintoihin Kuluttajakäyttäytymisen muutos	3 3 6 (3+6=9)

Työpaja 2: Tulevaisuuskuvat

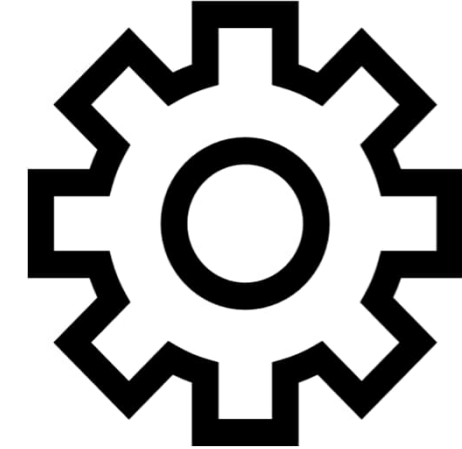
Tulevaisuustaulukoista tulevaisuuskuviksi

- Ryhmät tuottivat tulevaisuustaulukoita tulevaisuuskuviin pohjaksi
- Tulevaisuustaulukkojen avulla tehtiin **neljä vaihtoehtoista tulevaisuuskuva**a, jotka kuvaavat **Keski-Pohjanmaan yrittäjyyttä ja sen toimintaympäristöä vuonna 2035**
- Tulevaisuuskuvat ovat vaihtoehtoisia mutta uskottavia kuvauksia hetkestä tulevaisuudessa.

**JATKUMO
ROMAHDUS
LOIKKA
MULLISTUS**

Esimerkki tulevaisuustaulukosta, ryhmä 1

MUUTTUJA		A	B	C	D
1	Työvoimapolitiikka	muuttaa paljon uutta työvoimaa tulevaisuuden investointien vuoksi	maahan muuttajien kasvu lisääntyy	työvoima muuttaa alueelta pois	työelämän monimuotoistuminen ja asenne työhön sitoutumiseen erilainen
2	Teknologiateollisuuden kasvu K-P alueella	teknologiateollisuus vie työvoiman	teknologiateollisuus vahvistuu ja voimistuu	jämähtää paikalleen tai kääntyy laskuun	kasvaa voimakkaasti, mutta ei synnytä työpaikkoja (automaatio, robotisaatio)
3	Yrittäjyyden tukeminen/ asenne yrittäjyyteen	pienyrittäjyyden merkitys kasvaa	toimijoiden asenne negatiivinen mikroyrittäjyyttä kohtaan	huoltovarmuus vahvistaisi esim. maaseutuyrittäjyyttä?	yrittäjyys työmuotona lisääntyy
4	Digitalisaatio - uhka ja mahdollisuus	kahtiajakautuminen	mikroyritykset eivät osaa hyödyntää digitalisaatiota liiketoiminnassaan	mikroyritykset osaavat hyödyntää digitalisaatiota liiketoiminnassaan	toimialojen murrokset
5	Sääilmiöiden vaikutus maatalouteen	lisää maatalouden tuottavuutta	eläin- ja kasvitautit	äärisääilmiöt	uudet tuotantolajikkeet ja-suunnat
6	Kuluttajakäytännön muutos	lähiostaminen lisääntyy	verkossa tapahtuva ostaminen lisääntyy	kierrätys ja vanhan korjaaminen lisääntyy	eettisyys ja ekologisuus ostokäytännössä lisääntyy

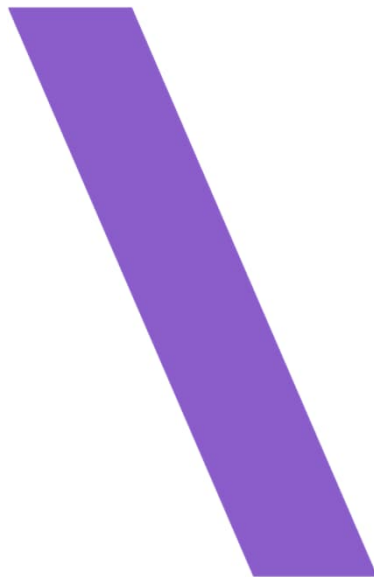
Tulevaisuuskuvat

- Tulevaisuustaulukoiden avulla ryhmät laativat yhden tulevaisuuskuvan vuoteen 2035 seuraavista teemoista: **jatkumo, romahdus, loikka, mullistus**.
- Tulevaisuuskuva luotiin poimimalla jokaiselta taulukon riviltä yksi muuttujan tila (solu) eli yhteensä 6 muuttujan tilaa, joista luotiin looginen kokonaisuus/tarina = tulevaisuuskuva
- Hyödyntämällä valittuja muuttujia, jokainen ryhmä kirjoitti lyhyen kuvauksen hetkestä, jossa tulevaisuuskuva on jo muuttunut todeksi: ***Miltä yrittäjäyys Keski-Pohjanmaalla näyttää lokakuussa 2035 näyttää jonkun toimijan näkökulmasta?***

Esimerkki tulevaisuuskuvan muodostamisesta, ryhmä 1

MUUTTUJA		A	B	C	D
1	Työvoimapolitiikka	muuttaa paljon uutta työvoimaa tulevaisuuden investointien vuoksi	maahan muuttajien kasvu lisääntyy	työvoima muuttaa alueelta pois	työelämän monimuotoistuminen ja asenne työhön sitoutumiseen erilainen
2	Teknolohiateollisuuden kasvu K-P alueella	teknolohiateollisuus vie työvoiman	teknolohiateollisuus vahvistuu ja voimistuu	jämääntää paikalleen tai kääntyy laskuun	kasvaa voimakkaasti, mutta ei synnytä työpaikkoja (automaatio, robotisaatio)
3	Yrittäjyyden tukeminen/ asenne yrittäjyyteen	pienyrittäjyyden merkitys kasvaa	toimijoiden asenne negatiivinen mikroyrittäjyyttä kohtaan	huoltovarmuus vahvistaisi esim. maaseutu-yrittäjyyttä?	yrittäjyys työmuotona lisääntyy
4	Digitalisaatio - uhka ja mahdollisuus	kahtiajakautuminen	mikroyritykset eivät osaa hyödyntää digitalisaatiota liiketoiminnassaan	mikroyritykset osaavat hyödyntää digitalisaatiota liiketoiminnassaan	toimialojen murrokset
5	Sääilmiöiden vaikutus maatalouteen	lisää maatalouden tuottavuutta	eläin- ja kasvitautit	äärisääilmiöt	uudet tuotantolajikkeet ja-suunnat
6	Kuluttajakäytännön muutos	lähiostaminen lisääntyy	verkossa tapahtuva ostaminen lisääntyy	kierrätys ja vanhan korjaaminen lisääntyy	eettisyys ja ekologisuus ostokäytännössä lisääntyy

Tulevaisuuskuvat

Loikka
Mullistus
Romahdus
Jatkumo

Loikka – Yhteisöllinen, innostunut biotalouden Keski-Pohjanmaa

- Maatalous on kehittynyt monipuoliseksi biotaloudeksi, joka pohjautuu huippuasiantuntijuudelle, verkostoihin ja merkittävään kasvuyrittäjyyteen.
- Ilmastonmuutoksesta aiheutuneet kasvi- ja eläintaudit ovat lisänneet tutkimustoimintaa ja alan osaaminen ja innovaatiot ovat tärkeitä alueelle.
- Keski-Pohjanmaalle on muodostunut edistyksellinen virtuaalinen osaamiskeskittymä.
- Mikro- ja pienyrittäjyys ovat kasvaneet teollisuuden palvelutarpeen ja alihankintatoiminnan ansiosta.

Loikka – Tulevaisuustarina

Keski-Pohjanmaalle, **laajenevan KIPin, KASE:n sekä Kannuksen maatalousoppilaitoksen alueelle** on muuttanut paljon uutta työvoimaa kotimaasta ja ulkomailta teollisuuden investointien ansiosta. Teknolוגiateollisuuden nykyisten investointien lisäksi alueelle on syntynyt uutta yrittäjyyttä ja työpaikkoja. Mikroyrittäjyys ja pienyrittäjyys ovat kasvaneet teknolוגiateollisuuden palvelutarpeen ja alihankintatoiminnan ansiosta. Lisäksi alueelle muualta muuttanut väestö perustaa uutta yritystoimintaa. Perinteisen yritystoiminnan lisäksi digitaalinen kaupankäynti on kehittynyt. Alueen yritykset ovat ottaneet käyttöön digitaalisen liiketoiminnan erilaisia menetelmiä ja kehittäneet osaamistaan.

KIPin alueen yritys rakenne muuttuu vahvasti teknolוגiateollisuuden suuntaan. Uudet energiamuodot kuten vety, kehittyvä akkuteollisuus ja vahva globaali asiantuntijuus luovat uutta kasvua alueelle.

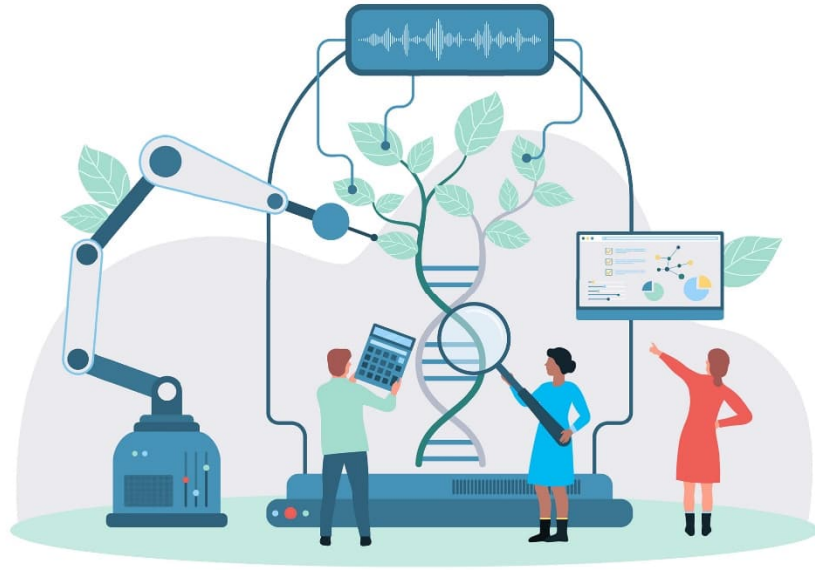
Alueen maatalous on kehittynyt monimuotoiseksi biotaloudeksi. Vihreää taloutta ja kestävää kehitystä edistävä alueen biotalous on voimissaan, ja sen ympärille rakentunut huippuasiantuntijuus, verkostot sekä kasvuyrittäjyys on valtakunnallisesti merkittävää. Maatalouden automatisointi, robotisointi, innovointi sekä vahva biotalous luovat uutta yrittäjyyttä ja uusia verkostoja alueelle. Tekoälyn tehokas käyttäminen mahdollistaa uusien viljelylajien ja menetelmien kehittämisen. Maatalousoppilaitos laajentaa toimintaansa myös kasvi- ja eläintautien tutkimuksen alalle. Nykyaikainen yksityisenä toimiva laboratorio aloittaa toimintansa.

Muuttuneiden ilmasto-olosuhteiden vuoksi lisääntyneet uudet eläin- ja kasvitaudit ovat synnyttäneet uutta tutkimustoimintaa, ja alasta on tullut alueelle tärkeä elinkeino- ja tuotantosuunta.

Teollisuuden kiertotaloustoiminta on vahvaa, ja muutoinkin ilmastoystävällisiin ratkaisuihin on investoitu. Uusia pienyrittäjiä on tullut tämän myötä. Mm. voimakas käytettyjen autojen kauppa ja kirpputorikeskittymät ovat myös entisestään kehittyneet vahvistuneen ympäristötietoisien kulutuskäyttäytymisen myötä.

Uusi, edistyksellinen ja jatkuvasti uudistuva virtuaalinen osaamiskeskittymä, tutkimusympäristöt koulutus- ja muine palveluineen on syntynyt vihreää taloutta tukemaan ja edistämään, ja siitä on tullut vahva veto- ja pitovoimatekijä alueelle. Alue kokonaisuudessaan, ihmiset ja yritykset on vahvasti innostunut toimimaan rohkeasti ja näkyvästi vihreän talouden edistämiseksi.

Mullistus – Teknologian ja vihreän siirtymän vetovoimainen maakunta

- Keski-Pohjanmaalle on syntynyt Euroopan johtava kemianteollisuuden keskittymä, jossa kehitetään, tuotetaan ja jalostetaan vihreän siirtymän tarvitsemia yhdisteitä.
- Puhtaan energian ympärille on muodostunut merkittävä osaamiskeskittymä.
- Uusi pienyritysten klusteri on pystynyt tekoälyä ja digitalisaatiota hyödyntämällä mullistamaan tuottavuuden.
- Alue pitää yllä Suomen huoltovarmuutta muuttuvassa ilmastossa.

Mullistus – Tulevaisuustarina

Keski-Pohjanmaalle Kokkolaan ja Kaustiselle on syntynyt mullistava yritys- ja innovaatiokeskittymä vihreän kemian teknologian ja puhtaan energian ympärille. Kaustisen alueesta on kehittynyt uusiutuvan energian (tuuli-, aurinko- ja bioenergian) merkittävä kansallinen keskittymä. Lisäksi seutukunnan alueella tuotetaan raaka-aineita (mm. mineraaleja) jatkojalostettavaksi. Kokkolan alueella on Euroopan johtava kemianteollisuuden keskittymä, jossa kehitetään, tuotetaan ja jalostetaan vihreän siirtymän tarvitsemia kemikaaleja, yhdisteitä ja tuotteita. Investointisuunnitelmat ovat toteutuneet yli odotusten. Alueen oppilaitoksiin on saatu täysin uudenlaisia täsmäkoulutuksia yhteistyössä yritysten kanssa ja alueelle on syntynyt uudenlaista osaamista mm. tuulivoima- ja bioenergiakoulutukseen.

Väestönkasvun ja uusien yritysten myötä on syntynyt uutta ja mittavaa pienyrittäjyyttä. Tämä uusi pienyritysten klusteri on pystynyt tekoälyä ja digitalisaatiota hyödyntämällä mullistavaan tuottavuuden nousuun. Asukasmäärän lisääntyminen kohdistuu työikäiseen väestöön, mikä kasvattaa maakunnan lapsiperheiden määrää. Maakunta on muuttovoittoaluetta ja vetovoimainen myös kansainvälisesti.

Sääolosuhteiden muututtua Keski-Pohjanmaasta on tullut Suomen suotuisimpia ilmastovyöhykkeitä. Ilmasto-olosuhteiden, uusien töiden ja innovatiivisten mahdollisuuksien vuoksi ihmiset hakeutuvat alueelle asumaan ja työskentelemään. Myös yritykset muualta ovat tunnistaneeet alueen mahdollisuudet ja siirtäneet toimintaansa meille. Sekä Kaustisen seutukunnan että Kokkolan alueelle on syntynyt uutta liiketoimintaa alkutuotantoon ja jatkojalostukseen erikoiskasveissa.

Sääolosuhteita on kyetty alueella ennakoimaan ja meillä on tehty mittavia suunnitelmia, toimenpiteitä ja investointeja niin, että alueesta on syntynyt ja kehittynyt keskeisin ja tärkein Suomen huoltovarmuutta ylläpitävä ja kehittävä alue.

Kivijalkakauppojen ja lähipalveluiden käyttö on kasvanut kaikkialla vallitsevien trendien myötä, jotka suosivat lähituotantoa. Kestävästä kehityksestä ja kiertotaloudesta on tullut valtavirtaa myös kuluttajatuotteissa. Kaupan keskusliikkeet ostavat yhä enemmän paikallisesti valmistettuja tuotteita.

Romahdus – Paluu juurille

- Digitalisaatiota ei ole osattu hyödyntää ja tekoälyn hallinta on haastavaa.
- Koulutusjärjestelmä ei ole ajoissa reagoinut muutoksiin ja ihmisiä on koulutettu väärille aloille.
- Vienti ei vedä eikä työntekijöitä ole tarpeeksi niille aloille, joilla töitä vielä on. Monet yritykset muuttavat muualle.
- Maatalous on haastavaa mm. ilmastonmuutoksen vuoksi. Ihmiset ymmärtävät omavaraistalouden merkityksen.

Romahdus – Tulevaisuustarina

Oli jälleen synkkä ja myrskyinen yö Keski-Pohjanmaalla ilmastomuutoksen lisätessä sään ääri-ilmiöitä. Keski-Pohjanmaa koostuu kahdesta isosta kaupungista, Kokkolasta ja maaseutua edustavasta Kannuksesta.

Digitalisaatio, ja se myötä erityisesti tekoälyn hallinta on haastavaa. Kyberhyökkäykset ovat tehneet verkosta ja elämästä epävakaa. Koulutusjärjestelmää ei ole ajoissa huomioitu, vaan on koulutettu ihmisiä nykyään vähän työllistävillä aloilla. Digitalisaation lisääntyessä verkko ei kestänyt kyberhyökkäyksiä. Tästä syystä teknologiateollisuus ei ole kasvanut tänään eikä kasva huomennakaan.

Ihmiset joutuvat turvautuvat yhä enemmän vertaistalouteen ja palvelemaan toisiaan. Jatkuva verotulojen väheneminen heikentää sosiaaliturvaa ja terveyspalvelujen saatavuutta. Yleisilmapiiri on harmaata ja pimeää, ja julkinen talous nuolee näppejään, koska verottaja ei pääse verottamaan tuloja, joita ei ole. BKT ei kasva ja kuntien saamat tulot vähenevät, siksi tulee uusia verotusmuotoja.

Työntekijöitä ei ole omasta takaa, eikä tuontikaan oikein vedä. Vähäisetkin yritykset keskittyvät ja muuttavat muualle. Downshiftaus tulee muotiin, pärjätään vähemmällä ja progressiivisen verotuksen vuoksi tulot pysyvät samana.

Ääri-ilmiöt, myrskyt ja sateet lisäävät entisestään maatalouden haasteellisuutta. Kaikki kasvatetaankin takapihalla itse ja on siirrytty suurilta osin omavarastalouteen.

Uusi sukupolvi on haasteiden edessä romahduksen myötä. Puuron keittäminen puuhellalla on opeteltava itse, eikä Wolttikaan tuo enää pizzoja. Maslowin tarvehierarkian mukaiset tarpeet ovat nostettu yhteiskunnassa korkealle tavoitetasolle.

Jatkumo – Mikronäkymiä

- Entistä useampi mikroyrittäjä työskentelee kevytyrittäjänä Keski-Pohjanmaalla. Työnkuva on moninaistunut ja yrittäjät työskentelevät verkostoissa.
- Aika kuluu yrittäjällä olennaiseen eikä aikaa uusiin digitaalisiin työkaluihin tai tekoälyyn perehtymiselle ole.
- Maataloudessa työskentelevät mikroyrittäjät lopettavat toimintansa investointien puuttuessa.
- Maatalouden tukimuodot ovat haasteellisia.
- Mikroyrittäjät hyötyvät siitä, että lähellä tuotettu ruoka ja tavarat kiinnostavat kuluttajia.

Jatkumo – Tulevaisuustarina

Mikroyrittäjänä en halunnut mennä tehtaaseen työhön, sillä minua kiinnostaa monet erilaiset mahdollisuudet työelämässä. Siirryn paremman tarjouksen perässä minne haluan. Valinnan mahdollisuuksia on lukemattomia, joita vielä vuonna 2023 ei osattu kuvitella. Osaamisvaatimukset vaihtelevat ja työnkuva moninaistuu. Työllistän itseni pääasiassa freelancer-yrittäjänä ja teen niitä töitä mitä haluan. Välillä teen urakoita ja laskutan niitä haluamallani laskutuspalvelulla. Kevytyrittäjyyden kautta on helppo lähteä kokeilemaan, kantaako yritysidea. Kevytyrittäjä-kollegoita on Keski-Pohjanmaalla paljon. Tarjoamme esimerkiksi välinevuokrausta, majoitus-, ravintola-, ja baaripalveluita ja välitämme asuntoja. Uusille asukkaille kehitetty tervetulosovellus on myös mikroyrittäjän koodaama.

Alueen kasvu jatkuu lievänä, mikä mahdollistaa mikroyrittäjän toiminnan ja työn. Saan hyötyä verkostosta, jota lievä kasvu tukee. Aika kuluu olennaiseen ja elannon hankintaan, eikä aikaa uusiin digitaaliisiin työkaluihin perehtymiselle ole. Tekoälyn osaamisen kehittämiseen ei ole ollut aikaa, mikä on harmi.

Maataloudessa ei olla valmiita tekemään muutoksia. Konseptin muuttaminen ja uusien lajien kokeileminen ei ole helppoa. Maanviljelijä ei tee yksin päätöksiä, vaan tukimuodot vaikuttavat ideoiden toteuttamiseen. Maataloudessa työskentelevät mikroyrittäjät lopettavat toimintansa, koska ei olla valmiita investoimaan.

Lähiruoka on edelleen suosittua. Mikroyrittäjät hyötyvät siitä, että lähellä tuotettu ruoka ja tavarat kiinnostavat kuluttajia.

Työpaja 3: Osaamistarpeet

Osaamistarpeet

- Työpajassa **tunnistettiin yrittäjyyden tulevaisuuden keskeisimpiä osaamistarpeita.**
- Tässä **hyödynnettiin neljää erilaista tulevaisuuden yrittäjäprofiilia**, joiden näkökulmasta osaamistarpeita pohdittiin eri tulevaisuuskuvioiden kohdalla.
- Lisäksi työskentelyä **taustoitettiin osaamisen, työn ja yrittäjyyden tulevaisuuteen** liittyvillä lähteillä.

Osaamistarpeet

- Jokainen ryhmä kävi oman yrittäjäprofiilinsa perusteella läpi kaikki neljä tulevaisuuskuvaavaa, **mullistus, loikka, jatkumo ja romahdus**, ja pohtivat osaamistarpeita kunkin tulevaisuuskuvat pohjalta.

Sanna S.

Kokenut startup-yrittäjä. Rakentaa uutta biotalouteen liityvää yritystä Kokkolan seudulle. Liikeideana on tuottaa sienipohjaisia materiaaleja vaate- ja huonekaluteollisuuden käyttöön.

Seppo T.

Mikroyrittäjänä työuraa pidentävä eläkeläinen. Maanviljelijänä, muusikkona ja pienkonekorjaajana aiemmin työskennellyt Seppo uskoo, että osaamiselle on kysyntää.

Harri A.

PK-yrityksen toimitusjohtaja ja osakas rakennusalalla. Kansainvälisillä markkinoilla toimiva yritys ottanut teknologiaoikan Harrin johdolla. Tekoälyn hyödyntämisessä edelläkävijä ja maakunnassa esikuva monelle.

Ewa O.

Työskentelee muiden yrittäjien valmentajana, erikoistunut empatiavalmennukseen ja voimavaroja säästävän työkuultuurin edistämiseen. Inhimillisen vuorovaikutuksen puolestapuhuja.

Tulokset: Yrittäjyyden keskeiset osaamistarpeet Keski-Pohjanmaalla 2035

Kpedu työelämä- ja elinvoimapaalvelut

TULEVAISUUSKORTTI 3

Keskipojhalainen yrittäjyys 2035

- mahdolliset tulevaisuudet ja tunnistetut osaamiskärjet

KPEDU | 3K 2023 -HANKE YHTEISTYÖSSÄ
TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUS
KAISA-MARIA SUOMALAINEN | HANNA LAKKALA | JOHANNA OLLILA
FUTURES PLATFORM OY

Vaihtoehtisten tulevaisuuksien pohtiminen on yksi ennakkoinn peruslähtökohdista. Jotta voimme hahmottaa omaa ja yrityksemme tulevaisuuden mahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä, meidän on kyettävä hahmottamaan keskeisiä muutoksia toimintaympäristössämme ja sitä, miten ne nuovaavat tulevaisuutta. Näin pystymme ennakoimaan muutoksia ajoissa ja kasvattamaan muutuskäykyä.

Tulevaisuuskuvat ovat vaihtoehtoisia, mutta uskottavia kuvauksia tulevaisuudesta. Mikään niistä yksistään ei ennusta millainen tulevaisuudesta varmuudella tulee, mutta ne yhdessä avaavat ajatuksia mahdollisista tulevaisuuksista. Todennäköisesti tulevaisuus on eri tulevaisuuksien summa.

Tulevaisuuksia voi hyödyntää pohdimmalla miten yrityksen liiketoiminta ja toimintaedellytykset kehittyisivät eri tulevaisuuksissa. Millaisia uusia palveluita, tuotteita ja verkostoja tarvitaan menestyäkseen liiketoimintaan?

Keskipojhalaisen yrittäjyyden tulevaisuuskuvat syntyivät kolmessa työpajassa osallistavan ennakoimisprosessin tuloksena. Työpajassa hyödynnettiin ennakoimisen ja tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä. Osallistajat oli Keski-Pohjanmaan yrittäjiä, yritysten parissa toimivia tahoja sekä oppilaitoksia.

LOIKKA

- Yhteisöllinen, innostunut biotalouden Keski-Pohjanmaa

- Maatalous on kehittynyt monipuolisiksi biotaloudeksi, joka pohjautuu huppuasiintuudelle, verkostoihin ja merkittävään kasvuyrittäjyyteen.
- Ilmastonmuutoksesta aiheutuneet kasvi- ja eläintaudit ovat läheneet tutkimustoimintaa ja alan osaaminen ja innovaatiot ovat tärkeitä alueelle.
- Keski-Pohjanmaalla on muodostunut edistyneellinen virtuaalinen osaamiskeskitys.
- Mikro- ja pienyritykset ovat kasvaneet teollisuuden palvelutarpeen ja alihankintatoiminnan ansiosta.

ROMAHDUS

- Paluu juurille

- Digitaalisuutta ei ole osattu hyödyntää ja tekoälyn hallinta on haastavaa.
- Koulutusjärjestelmä ei ole ajoissa reagoinut muutoksin ja ihmisiä on koulutettu väärille alueille.
- Vienti ei viedä eikä työntekijöitä ole tarpeeksi niille alueille, joilla töitä vielä on. Monet yritykset muuttavat maalle.
- Maatalous on haastavaa mm. ilmastonmuutoksen vuoksi, ihmiset ymmärtävät omavarallisuuden merkityksen.

MULLISTUS

- Teknologian ja vihreän siirtymän vetovoimainen maakunta

- Keski-Pohjanmaalla on syntynyt Euroopan johtava kemiantaustaan perustuva keskitys, jossa kehitetään, tuotetaan ja jaostetaan vihreän siirtymän tarvitsemia yhdisteitä.
- Puhtaan energian ympärille on muodostunut merkittävä osaamiskeskitys.
- Uusi pienyritysten klusteri on pystynyt tekoälyä ja digitaalisuutta hyödyntämällä mullistamaan tuottavuuden.
- Alue pitää yllä Suomen huoltovarmuutta muuttavassa ilmastossa.

JATKUMO

- Mikronälymiä

- Eniten useampi mikroyrittäjä työskentelee kevytyrittäjänä Keski-Pohjanmaalla. Työnkuva on moninaistunut ja yrittäjät työskentelevät verkostoissa.
- Aika kuluu yrittäjällä olemiseen eikä aikaa usein digitaalisiin työkaluihin tai tekoälyn perehtymiselle ole.
- Maataloudessa työskentelevät mikroyrittäjät lopettavat toimintansa investointien puuttuessa.
- Maatalouden tukimuodot ovat haasteellisia.
- Mikroyrittäjät hyödyvät siitä, että lähellä tuotettu ruoka ja tavarat kiinnostavat kuluttajia.

Keskeiset osaamiset

Keskeisenä osa-alueena muuttavassa maailmassa ovat yrittäjän ja yrityksen osaamistarpeiden ennakointi. Tunnistetut osaamistarpeet kannustavat yrittäjiä miettimään, mitä oma osaaminen näyttää suhteessa nykytilaan ja toisaalta tulevaisuuteen. Millaisia uusia osaamisia tarvitaan vuonna 2035?

Verkosto-osaaminen ja ekosysteemisissä toimiminen

- Verkostotuntemus ja verkosto-osaaminen
- Tiedon jakaminen ja jaostaminen
- Innovaatio- ja huijputukimustyö (korkeakoulu)
- Oman osaamisen päivittäminen/ajantasaaminen
- Karsinalliset verkostot
- Yhteistyö oman alueen toimijoiden kanssa
- Liiketoimintaverkostot
- Alihankintaketjujen ja verkostojohtamisen osaaminen
- Kokkeilujen ja pilottien tekeminen
- Tuotekehitysosaaminen

Johtamistaidot

- Rätkien ennakointi ja hallinta
- Tulevaisuusstrategia ja ennakointitaidot
- Tiedolla johtaminen
- Karsinallinen rekrytointi
- Johtamistaidot
- Strategian johtamisen taidot
- Muutosvalmius ja resilienssi
- Epätavallisten työsuhteiden hallinta ja kevytyrittäjyyttä

Teknologiset ja alakohtaiset taidot

- Tekoälyosaaminen
- Robotiikka
- 3D-osaaminen
- Älytalon osaaminen
- Digitaidot
- Kiertotalousosaaminen
- Vastuullisuusosaaminen
- Osaaminen liittyen ilmastonmuutokseen sopeutumiseen
- Laatuosaaminen
- Monialainen, poikkitieteellinen osaaminen

Muutososaaminen sekä tiedon ja osaamisen siirtäminen

- Muutuskäyky
- Osaamisen dokumentointi ja tiedon siirtäminen (sulupöytä- ja omistajavaihdoksia varten)
- Työnohjaus-osaaminen (yrityksen siirtäminen seuraavalle, mestari/kaarli)

Mitkä osaamiset merkitsevät sinulle eniten? Millaista osaamista tulevaisuuksissa tarvitaan?

Tärkeä nyt Tärkeä 2035

Viestintä- ja markkinointitaidot

- Kuluttajien asenteiden ja kuluttajakäyttäytymisen ymmärtäminen
- Markkinointikanavien löytäminen ja hallinta
- Viestintäosaaminen, sosiaalinen media
- Aisäkkäiden tarpeiden tunnistaminen
- Palvelumuotoilu

Talous ja liiketoimintaosaaminen

- Investointi- ja innovaatioinvestointien hankinta
- Kasvuyrittäjien rahoitusosaaminen
- Rahoitusosaaminen
- ESG-osaaminen
- Hallinto-osaaminen ja juridinen osaaminen
- Patenttiosaaminen
- Talousosaaminen
- Myyntiosaaminen

Pehmeät taidot

- Sosiaaliset taidot
- Kulttuurien tuntemus
- Vuorovaikutustaidot
- Empatia
- Itsesäätelytaidot
- Tunneäly

Hyvinvointitaidot

- Oman jaksamisen ylläpitäminen
- Resilienssin lisääminen
- Mentoroititaidot
- Työnohjauksen hyödyntäminen
- Luontoyhteys
- Työhyvinvointitaidot
- Tietoisuus taidot

Hyödylliset ominaisuudet - joita voi oppia!

- Roikkaus
- Uslalaisuus
- Heittäytymisen taito
- Organisointikyky

Työn ja yrittäjyyden tulevaisuudet 2023-2035
Yrittäjyyden tulevaisuuden toimintaympäristöä on taustoitettu osallistavasti Futures Platform aineistoja ja ennakointikortteja hyödyntäen. Oheisella QR-koodilla pääset ennakointikortistaan.

bit.ly/FP_2035

Olethan sinäkin tulevaisuuden tekijä!

kpedu

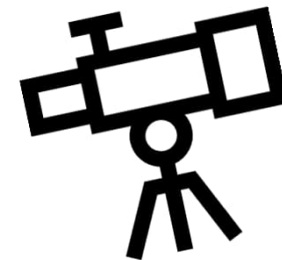
Vinevilmas
EU:lta
2014-2020

Kpedu työelämä- ja elinvoimapaalvelut 2023 | etuasiunna@kpedu.fi | kpedu.fi/3k

Mihin tuloksia voi käyttää?

- Tulevaisuuskuvia voi hyödyntää pohtimalla, **miten yrityksenliiketoiminta ja toimintaedellytykset kehittyisivät eri tulevaisuuksissa**. Millaisia uusia palveluita, tuotteita ja verkostoja tarvitaan menestyksekkääseen liiketoimintaan?
- Tunnistetut osaamistarpeet kannustavat yrittäjää miettimään, **miltä oma osaaminen näyttää suhteessa nykytilaan ja toisaalta suhteessa tulevaisuuteen**. Millaisia uusia osaamisia tarvitaan vuonna 2035? Miten niitä voi kehittää?

Yrittäjyyden keskeiset osaamistarpeet Keski-Pohjanmaalla 2035

Verkosto-osaaminen ja ekosysteemeissä toimiminen

- Verkostoitumistaidot ja verkosto-osaaminen
- Tiedon jakaminen ja jalostaminen
- Innovaatio- ja huippututkimusyhteistyö (korkeakoulut)
- Oman osaamisen päivittäminen/laajentaminen
- Kansainväliset verkostot
- Yhteistyö oman alueen toimijoiden kanssa
- Liiketoimintaverkostot
- Alihankintaketjujen ja verkostojohtamisen osaaminen
- Kokeilujen ja pilottien tekeminen
- Tuotekehitysosaaminen

Johtamistaidot

- Riskien ennakointi ja hallinta
- Tulevaisuustietoisuus ja ennakointitaidot
- Tiedolla johtaminen
- Kansainvälinen rekrytointi
- Johtamistaidot
- Strategisen johtamisen taidot
- Muutosvalmius ja resilienssi
- Epätyypillisten työsuhteiden hallinta ja kevytyrittäjyysyhteistyö

Teknologiset ja alakohtaiset taidot

- Tekoälyosaaminen
- Robotiikka
- 3D-osaaminen
- Alustatalouden osaaminen
- Digitaidot
- Kiertotalousosaaminen
- Vastuullisuusosaaminen
- Osaaminen liittyen ilmastonmuutokseen sopeutumiseen
- Laatuosaaminen
- Monialainen, poikkitieteellinen osaaminen

Muutososaaminen, sekä tiedon ja osaamisen siirtäminen

- Muutoskyvykkyys
- Osaamisen dokumentointi ja tiedon siirtäminen (sukupolven- ja omistajavaihdoksia varten)
- Työnohjaus-osaaminen (yrityksen siirtäminen seuraavalle, mestari/kisälli)

Viestintä- ja markkinointitaidot

- Kuluttajien asenteiden ja kuluttajakäyttäytymisen ymmärrys
- Markkinointikanavien löytäminen ja hallinta
- Viestintäosaaminen, sosiaalinen media
- Asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen
- Palvelumuotoilu

Talous ja liiketoimintaosaaminen

- investointi- ja innovaatorahoitusten hankinta
- Kasvuyrityksen rahoitusosaaminen
- Rahoitusosaaminen
- ESG-osaaminen
- Hallinto-osaaminen ja juridinen osaaminen
- Patenttiosaaminen
- Talousosaaminen
- Myyntiosaaminen

Pehmeät taidot

- Sosiaaliset taidot
- Kulttuurien tuntemus
- Vuorovaikutustaidot
- Empatia
- Ihmissuhdetaidot
- Itsesäätelytaidot
- Tunneäly

Hyvinvointitaidot

- Oman jaksamisen ylläpitäminen
- Resilienssin lisääminen
- Mentorointitaidot
- Työnohjauksen hyödyntäminen
- Luontoyhteys
- Työhyvinvointitaidot
- Tietoisuustaidot

Hyödylliset ominaisuudet – joita voi oppia!

- Rohkeus
- Uteliaisuus
- Heittäytymisen taito
- Organisoitokyky

Kortti, jossa tulokset ja osaamistarpeet: https://www.kpedu.fi/docs/default-source/3k/tulevaisuusty%C3%B6-kortti-a4_verkko109b3680bced64fd9fcdff00007f85cf.pdf?sfvrsn=537652b2_2

Lähteitä ja lukemistoa 1

Tulevaisuudentutkimus tutuksi – Perusteita ja menetelmiä (2022)

<https://tulevaisuus.fi/oppikirja-2022/>

➤ Lukemistoa ennakoinnista:

- Aalto, Hanna-Kaisa: Ennakointi – tulevaisuuksiin varautumisen ja virittäytymisen

näkökulma: <https://tututopi.files.wordpress.com/2022/03/tva-1-2022-aalto-ennakointi.pdf>

- Kaivo-oja, Jari & Santonen, Teemu: Päätöksenteko ja sosiaalinen systeemiteoria ennakointitoiminnassa ja tulevaisuuden tutkimuksessa:

<https://tututopi.files.wordpress.com/2022/03/tva-1-2022-kaivo-oja-santonen.pdf>

- Pouru-Mikkola, Laura: Tulevaisuudentutkimuksella on annettavaa kansallisen ennakoinnin kehittämiseen

<https://tututopi.files.wordpress.com/2022/03/tva-1-2022-pouru-mikkola.pdf>

➤ Kirjassa myös useita lukuja ennakoinnin menetelmistä

Ennakoinnin ja tulevaisuudentutkimuksen sanasto: TOPI– tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali <https://tulevaisuus.fi>

Lähteitä ja lukemistoa 2

- Aalto, Hanna-Kaisa (2023) Ideointia ja uudistumista ennakoiden – Innotutkan vinkkejä pk-yrittäjille. Tutu eJulkaisuja 2/2023, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-249-590-7>
- Kaivo-oja, J. (2021) Ennakoiva liiketoimintaosaaminen ja sen kehittäminen yhteiskunnan eritasoisissa toiminnoissa. *Futura*, 2/2021, 19–30.
- Ketonen-Oksi, S. (2021) Katse tulevaisuuteen: Strateginen ennakointi yritysten kilpailukyvyn edellytyksenä. *Futura*, 2/2021, 38–47.
- Meristö, T. (2021) Tulevaisuuden tutkimus yrityksissä – miten tähän on tultu? *Futura*, 2/2021, 48–53
- Meristö, T. (1991) Skenaariotyöskentely yrityksen johtamisessa. VAPK-kustannus, Helsinki.
- Steinmüller, K. (2007) "Thinking Out of the Box". Weak Signals and Wild Cards for European Regions. *Futura* 2/2007, 22-29.
- Peterson, J.L. (1997), Out of the blue: Wild cards and other big future surprises : how to anticipate and respond to profound change.
- Taleb, N. (2007) The Black Swan: The Impact of the Highly Improbable.

**TURUN
YLIOPISTO**